

СЕРДАЛО

евет

Советски Союз Коммунистически парти Ногх-Палгай област комитет а
Грозенски горима а, Ногх-Палгай АССР-а оргкомитет а
Грозенски кхалх-мехкашар депутат Совет а орган

Ера

27

Февраль

1958 шу

№ 17 (2183)

Маш 20 кеп.

Хланз хулача хоржамашка коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта кхадж тоссаи, болхлоша, колхозхоша, интеллигенцес, гулакхерча наха, дешархоша — вай сийлахь-йоккхача Дабхен берригача гражданаи цлабкхаз а хьаллоацаргья халкьяшта юкьерча машара а доттаглен а байракх лелаеча Советски Союза машар безаш йола арахьара политика

Профессионални Союзий Ерригсоюзни Центральни Совета кхайкарал

Вай мехкашара берригача профессионални союзий членашка, берригача болхлоша, инженерно-технически болхлоша

Хамсара новкостийи
1958 шер 16 марта Советски Социалистически Республик Союза Лакхехарча Совете арланна доагла хоржамаш хул.

Мехка чухь яьржа йола хоржамий кампани длахош я ССКП XX-ча съезде социализм хьалте аьнна оттаь Иаламате йоккха программа голамца кхоачаше дерригхалх кьовсам лоаттабеча хана.

Коммунистически партиен ленински политико советски халкья коммунизм хьалте-йара дерригдунен-исторически коталонаш Иаламийр. Вай парти низ латт, цо ший балха тлех вахаро бакъдеча сийлахь-доккхача марксизм-ленинизм Илман-ца хьалхале лелаш хилар, из каларг-боацача бумзамашка кьаьхегача нахаца юзавенна хилар, уж теша а цар кхоачалургоацача творчески дикача низа а цлоаглаго цо луваш хилар. Парти кьоргоаг тешаш я дерригача дунен таший сий дьаьххача, хлама кхалаш долча халкья, турпала халкья, Советски халкья революционни низаш. Партиен политика, цун хлама хьадеш бола беррига болх советски халкья иразга а из тоадаларга а тлаберзабаш ба, цун вахаро кертера хьашт кхоачашду цо.

Цудухь, хьалха а санна, хланз хулача хоржамашка парте боаца болхлой, инженерно-технически болхлой, гулакхерча нах, беррига советски харжамхой коммунисташа аьхха цьаьгоаг йолаш ба. Хоржамаш деш коммунисташа цьан блокеш болаш, парте боацача харжархоша — болхлоштен гулакхерча нах — цунца гу советски общественни лоаттама бохалургоаца низ, коммунизм хьалтеш лоаттабеча кьовсаме длахо а ше толамаш доахархиларх бола бизза тешам.

СССР-а Лакхехарча Совете ду хоржамаш вай мохк экономически а культурни а деглабара итогаш вшагтохар да. Дладаха хоржамаш хинначул тлехьагара дит ш советски халкь керда докхий карагиданарий дит шу да. Турпалерча болхлой классо, колхозий сийдолча ахархоша, Иаламате дикача вай интеллигенцес, берригача советски наха толамаш кхоачашир дладаха хоржамаш хулаш Коммунистически партиес оттаь программа.

Вай социалистически Дабхен Иаламате йоккхийча аренашка хьахинай керда йоккхий, промышлени центрах, йоккхий дика тоденна городаш а болхлой поселка а: Хьал а яь, болх бе йоленнай Иаламате йоккхий электростанцеш, итташ йола домени а мареновски а пишкар, мехкьдгьтатт промышлаш, баш йола цло-

ра боакхша шахташ, эзараш йола керда заводаш, фабрикаш. Цу шерашка хаддан-ца лакхьеннай промышлени производств, длахо а дикхийай технически прогресс, хадданца деглаенай кьаьхегаме овсарле. Советски Илман а техникан а деглаеша, вай промышленности болхлоша говзалца хьаьх Лавтан спутникш урагалахитта дла а хийца, сийлахь-доккха денал гучаьдкхер, дунен Илма а техника а дегладоладеш дола Иаламате доккха гулакх дир.

Промышленности, кьаьстта еза йоккха индустри, деглаьагаш дьаьхча толамаша торо хулитт Американ Вшагикхийтатча Штатий промышленности продукцен кертера тайпай производствон хланзарча боарамга кча а цул тлех дола а аьнна оттаьа деккар толамца кхоачаше.

Социалистически юрта боахаман кьаьхегамаша белгалдаьнна дика карагиданараша беррига советски нах глалдуг. Нийса а ше майоаглар а Коммунистически партиес политика длаьххачар баьхан долаш ухк тлехьарча шерашка юртбоахаман производство лакхьеш докхий толамаш дьаьх, мехка чухь дукхагла ялат, шура, дулх, даьтха, овоаьш я; боамби, тха, шекар доакха свеклаш, юрта боахаман кхьйлола продуктш дукхагла йоах. Партиес тлехьехараш вай халкья Иаламате доккха денал дола гулакх дьаьх Кьазакстанен Сибирегенни итташ миллионш гектараш дола башш кьовхьаьши кардерзаьд, хланз мохк кхоаба Иаламате йоккхий моттигаш а хинна длаьйтай уж. Хланз массанена а гущ да гаргарча хана цьан сага сик дулх, шура, даьтха дакхарна Советски Союз США-на тлехьа-кхувргхилар.

Халкья социалистически боахаман деррига доакьот дегладара, кьаьхегаме овсарле лакхьелара лардача шерара шу массас доал болхлой гулакхерча наьхен реалньи алли лакху, хадданца тоалу советски халкья вахар-хьал.

Ховш ма дий, ухк тлехьарча хана длача а салолача а дешотх хьалхара баха ди лоаьдх хилар, болхлой гулакхерча наьхен балха ди ворх саьхьа тла диккха, хлаьта цьаьйолча профессешка ялх саьхьа тла диккха доладар. Клеза алли доаглар хиннаца болхлоштен гулакхерча нах алли тлатехад, лоархлал боллаш лакхьад кьаьхегамхой пенсеца Иаламбар. Юкьерча дешара школашка а лакхерча дешара заведенешка а дешара мах боахаш хилар длаьдкхал. Бераш хилар а бер дарах а кхалнаха йоагла отпуск йлаьхьаьй. Партиес Советски пач-

чахьалхенон халкья торо тоьрна цлоагла йоакхо еш хилара белгал а социальнокультурни гулакхаша расходаш дукхагла еш хилар, дит шер Советски пачаьхьалхенон духхьал кьаьхегам лоарабара а болхлой гулакхерча наьхен социальни страхованен а 143 миллиард сом дахийтад.

Вай мехка ухк тлехьарча хана толамца кхоачашьеш я наха чубаха ценош деглаен партиес шерра оттаь программа. Духхьал дладахаца цьан шера городашка, болхлой поселкашка, МТС-ашка, совхозашка 48 миллион квадратни метр наха чубаха ценош хьалдаьх, е 1953 шера даьчул 18 миллион квадратни метр дукхагла. Ухк 10-12 шер мехка чухь наха чубаха ценош кхоачам боллаш хийлтар ший тлехьатетта йиш йоаца деккар лерх Коммунистически партиес.

Хланз советски нах дикагла даа, дикагла дьаьх, культурни-вахара а боахама а эша тайп-тайпара дола тоьраш дукхагла ийде болабенаь. Миллионш бола советски нах пачаьхьалхенон берий уьркенех, лораша мах боаьш деча гулакхех и пайда иьибеш ба, отпусках боллаш санаторешкен салолана ценошкен ух.

Советски пачаьхьалхенна карагиданараша цу дерригешенца цлаькхаз а кьувса ца дезаш гущ да социалистически лоаттам капиталистически лоаттамал толажаг хилар.

Коммунизм баьхан лоаттабеча кьовсаме советски халкья кертера низ ба Коммунистически партиес хьалхале лелаш йола сийлахь цл хеза болхлой класс. Ше кхо ца еш, кхьадвалар фуд ца ховш хьегача кьинца, ший турпаленца, вшагикхет ховш хиларца, кхоачалургоацача творчески низаца, инициативаца советски болхлой классо коммунизм котьялара дьаьх керд-керда кьаьхегаме толамаш даха дог ураьтталу вай мехкашара берригача кьаьхегамхой.

Хланз, СССР-а Лакхехарча Совете хоржамаш дег кийчулуш, длахо а кьаьхегаме овсарле лакхье, мамотта клезагла мах длаьохийтар металл, кьора, мехкдаьт, электрощерни, ялат, дулх, наха эша кхьодола тоьраш дукхагла даха социалистически яьх шерагла йоржаш ба болхлой, инженерш, техникаш, гулакхерча нах. Яьх лелайер творчески дикача гулакхача хьокхам ба рационализаторийи изобретателни болам. Духхьал ухк тлехьарча дит шер производствон юкье йоалаьй хлама ца эшшаш 4,5 миллион рационализаторски предложеш. Уж юкье йоаларах духхьал даьхча цьан

шер 7 миллиард сом гаргга экономи е йиш хилар.

Хамсара новкостийи
Болхлой классан турпалерча гулакхаша юкье 50 миллион гаргга болхлой гулакхера нах шашта чу боагаш йолча советски профессионални союзаш доккха лоархлал боллаш я. Боахаман а управленен а школа, коммунизмаша кьаьхегамаша юкье бу массаоаглар-хьара вшагтохара а кхетама а болх коммунизм хьалтеа декхаш кхоачаше оьрцаглар боах уж. СССР-а профессионални союзий кертера программа я ССКП Центральни Комитет декабрьски Пленумо профсоюзий балхаш баь соам. ССКП ЦК Пленум указанешка хьегжа профессионални союзаша кхь дукхагла производствон управленена юкье оьрзабо кьаьхегамхой, кьаьхегаме овсарле лакхьеш лоаттабеча кьовсаме, халкья боахама чухь йолча Иаламате йоккхача торонех дикагла пайда эца йола творчески инициатива длахо а деглаьолаьргия, болхлоштен гулакхерча нах культурни а вахара а эшаш дарий дукхагла йоакхо еьргия, цар кьаьхегаме торонаш — тла-гертта тоьрегья.

Советски обществен вахара чухь профсоюзий лоархлал лакхбар — социалистически демократи длахо а деглаьолаье Коммунистически партиес еча йоакхон керда тешал да. Ухк тлехьарча хана кхь цлоаглар шерьаьй союзни республикай боьсонаш, кьаьхегамхой депутатий Советаша болх дикагла бу, боахаман культурни а гишлонаш хьалтеша хьалхале лелаш цар лоархлал лакхьенаь, социалистически законаш цлоаглар гулакхаш даьд, промышленности гишлонаш хьалтешен управленен юха эьгаьйокхаш тоьаьй. хланзех а хьаьхьох цо ше тоалажаг хилара дика гулакхаш.

Пачаьхьалхенон лакхехарча органе — СССР-а Лакхехарча Совете хланз хулача хоржамашка профессионални союзий членаш берригача кьаьхегамхошен, коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта кхадж тоссаи, цлаькхаз а йизза хьаллоацаргья Коммунистически партиен политика, халкья боахаман деррига доакьот шиз боллаш кердагла тоадара йола йоккхий планаш кхоачаше, советски наха материальни а культурни а вахар длахо а таоде аьнна яь йоарг-йоаца цлоагло.

Халкьяшта безаш дага боаллар машар ба, СССР-а Лакхехарча Совете хоржа-

маш хинначул тлехьагла дладаха дит шу Советски пачаьхьалхенон дерригача дунен тла машар цлоаглар, дунен халкьяшта юкьера кхоакхам длаьакхьа, герз клезигде а, дукха нах боабеш дола герз длаьакхьа, мехкашта юкье, цар общественни лоаттагма хьегжа а доаьш, тешама гулакх оттаде кьовсам лоаттабаша яь.

Дерригача дунентла длаьезар машар, демократи, социализм баьхан лоаттабеча дерригача мехкий кьаьхегамхой цьаьгоагло йолаш хиларна тлехьаьш, коммунистически болхлойи партией Советшаней Деклараци а Манифеста а ала санна дола дешаш.

Хланз хулача хоржамашка коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта кхадж тоссаи, болхлоша, колхозхоша, интеллигенцес, гулакхерча наха дешархоша — вай сийлахь-йоккхача Дабхен берригача гражданаи цлаькхаз а хьаллоацаргья халкьяшта юкьерча машара а доттаглен а байракх лелаеча Советски Союза машар безаш йола арахьара политика.

Хамсара новкостийи
Ший творчески докхий низаш дикца тоаденна долаш пхелаглар итт шер чу яьнай Советски Союз. Вай халкь тешаме хьег ший тлехьа доагларчуга. Из длаьхьа хуьул халкья ираз баьхан лоаттабеча тлешаш тла цлоагленнаца Коммунистически партиес. Партиен хьалкьал дола ленински политика толамца вай длаьхьалх, коммунизмганга глорхилара бизза бола тешам ба.

Профессионални Союзий Ерригсоюзни Центральни Совете тлехьех профессионални союзий членаш, болхлой, инженерш, техникаш, юрта боахаман болхлой, Илман а культурни а деглаеша, советски учрежденей гулакхера нах, советски студентш СССР-а Лакхехарча Совете деча хоржамаша юкье дика даьха лаца а дог разьа долаш коммунистийи парте боацарийи йоарггоацача блока кандидаташта шой кхадж длабала а.

Дерригаш хоржамашка гл!

Дакьала хийла вай социалистически Дабх!

Яхилла Советски Союза Коммунистически парти — советски халкья йоккхий коталонаш влштлехьаьоахар а дог ураьт-тадер ал!

Профессионални союзий Ерригсоюзни Центральни Совет.

Ерригсоюзан Кагийча наьха Ленински Коммунистически Союза Центральни Комитет а кхайкарал

Берригача кьонача харжархошна

Хамсара новкостийи

1958-ча шер 16-ча марта хоржамаш хул Советски Социалистически Республик Союза Лакхехарча Совете. Цу дийнаьха миллионш кагийнах маьхкарийи берригача харжархоша цьана хоржамий урнашка глоргоа коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта тлехьа, советски халкья дикагла болча кьонгаштен маьхкаштен тлехьа шой кхадж тасса.

Пачаьхьалхенон йаьдала лакхехьара орган хоржилта вай мехка чакхдарга болхлой, колхозникий, советски интеллигенцес, вай кагийча наьха политически а кьаьхегаме а гулакхаш Иаламате цлоагла лаькадаларца, Советски Союзан Коммунистически партиен XX-ча съезда белгалдеш исторически гулакхаш сихагла кхоачашдара тлехьа дерригача халкья лоаттабеча кьовсамца.

СССР-а Лакхехарча Совете дладаха хоржамаш хилча денз даьннараш дерригаш а дит шу доаьнар дац. Исторически йоккха йоаьча цу ханна даьрам ма дукхен дикен гулакхаш да-кх! Длаьанна хоржамаш хула хана вай партиес хьалхашка оттаь хинна программа дика ба а йолаш кхоачашьей советски халкья Коммунистически партига хьалхале а йолаш, тлехьанна докхий толамаш даьхад вай социалистически экономикан деррига доакьот, Илмен культурен дегладоладарна, дукха кьамаш даьхаш йола ший пачаьхьалхке цлоагларна.

Хланз вай Иаламате йоккхача социалистически Дабхен массаболча миниге, дукха-моттиг чулоаьш ядаца Российски Федераци, Украинан, Казакхстана, Средни Аьен, Закавказьен, Молдаьн, Белоруссен, Прибалтикан лавташ тла — хьаь тла-тла-

керда промышлени предприятиеш, низ бола гидроэлектростанцеш; дика кав йолаш кхоачашьеш латт юртбоахаман производств лаьрхлал лакхьаькхара программа; советски наха пайданна хурдолоаш кардерзаьд саьх лувш пайда а боаьш башьерашкаь аханза а эри а даьда итташ миллионш гектараш дола лавташ. Сийлахь-докхий хламаш карагиданнаьд йоккхача массалца феца лела кемаш а континенташта юкье лела баллистически ракеташ а хьаьхца вай Илманхошга, инженерашта, техникашта, болхлошта. Говзалца хьаьх Лавтан спутникш ухк дунен тла эггара хьаьхца сийла яхийтар а, хлаьта цунца дунен Илмен техникен дегладарна керда зама хьаьйилар а советски саг ва.

Ухк дладахаца дит шер кхь длахо а деглаенай вай социалистически демократи. Из хьаьхьох союзни республикай а, моттигашкарча йаьдала органй а бо-кьонаш дикца шерьяро, промышленности гишлонаш хьалтешен доал дегла боькьонца эьгаьдкхьа тоадарон Совнархозаш яьхарон. Дуккха кьаьхегамхой кхь а доккхагла хьинарийица даьха лоаьш ба пачаьхьалхенна деча доале, мехка политически а, боахаман а, культурни а вахарца.

Вай мехка хьадеш мел дола хлама кьаьхегамхошта долча гулакха, цу даькье кагийча наьха гулакха а деш да. Дладахаца дит шер хьаьхина лоархлал боллаш дола гулакх да халкьан вахараторо а культурни боарам а кхь длахо а тоаденна хилар. Вайна баргатуш йокх керда поселкаш, городаш, деглаух наха чуле деш долча кердаца ценош кварта-лаш. Алхха дладахаца цьан шер кьаьхегамхошка длаьхьачад 43 миллион квадратни метр гаргга чуле ценош, Лакхден-

над болхлой гулакхерча наьхен алапеш, дукхагла хиннай колхозникий доходаш, лакхьад пенсеш, доладарь юкьерча а лакхерча а дешара заведенешка мах боаьш дешиьтилга, лоаьдварь кхувш боаглача кагийча наха балха ди, ворх саьхьа-терча а, хлаьта лавтан клал деча балхашта ялх саьхьатерча а балха денга йолаш латт дуккха а предприятиеш. Советски са-га вахар шерара шерга тоалул доаглар.

Дерригача советски халкьяца санна, кагийча нахага а длаьхачай шой хисап, шой говзал деглаьолаьрна, шой культурни хьалаш Иаламдарна мел эшаш йола торонаш. Вай мехка чакхдаькхьад масанега а ворх шерара дешар дешиьтилга, хлаьта ухк гаргарча шерашка массанега юкьерча дешар дешиьтилга чакхдаькарна эша кийьонаш еш я. Лакхерча дешара заведенешка а техникумашка а деша баглар хланз ухк саьхьате йиш миллионл дукха-гла мала а кхал а кагийнах ба. Алха ву-зашка деша баглар а лоадама хлама ца эшашаш иьт миллион студент ва — Евро-перча дерригача капиталистийи мехкашка багларел шозен ахазни дукхагла хул уж, Училищашка а, кьаьхегаман резер-вай школашка а, хлаьта иштта тайп-тай-парча курсашка а профессионально-технически образованен кружокаш а профессеш йомаш баш эзараш мала а кхал а кагийнах ба. Хланз кхьметтел доаьл дехьара вай ца дезаш бола нах а мукар-ло ца дича балац, инженерно-технически а Илман а болхлой кийьбарна Советски Союз Американ Вшагикхийтатча Штател хьалхьяьнна хиларна, хлаьта кхьодо-ла капиталистически мехкаш-м дуьца а мича деза.

Ухк тлехьарча шерашка дерригача дуненна хьалхашка боарам боаьшаш лакх-денна Советски Союзан сий. Дунен хал-

кьяшта юкьера кхоакхам мелбарна, машар а халкьяшта юкьерча тешам а цлоагларна мел эшар деш а хиннай, хланз деш а я Коммунистически партиен Советски правительствон. Кхь а низ болашагин цлаькх а эшалуьроацаьгил хиннай Советски Союз керте а латташ йола социализман лагер.

Ший глорьяьнна йола еррига котало-наш яьхьай советски халкья ленински новка — коммунизмагхьа дог тийшша мохк хьалхакхувлаш йолча сийлерча Коммунистически партига хьалхале а йолаш Партиес хьаьхьувх вайга коммунизм хьалт-ярна йола Иаламате йоккхий перспективаш. 15 шерачух вай тлехьа а тлехьодола а дезаш да продукцен кертера доакьот хьадарна Американ Вшагикхийтатча Штаташка хланз долаш долча боарамел; хлара сага-сик лаьрхлал дулх, даьтша, шура яьхарна ухк гаргарча шерашка США-на тлехьаьхк деза; мехка чухь наха мел эш чуле ценош хулийтилга ухк 10—12 шер Иаламате деза. Парте белгалдеш программа кхоачашьаро торо хулийтаргья коммунизмангхьа кхь цьаь-кха а Иаламате доккха гл баькха.

Вай партиес деш мел дола тлехьаьмаш массаз а дегаш разьа долаш хьаллоаьш хинчаь Ленински комсомол а советски ка-гийнах а.

Хланзарча ханарча сийлахь-йоккхача лезьписана юкье дика оаглош клезига лезьляьш комсомольцаьшен кагирхошен шой турпален кьаьхегамца а хьинарча гулакхаша а. Керда дуне хьалдеш барий халхларча мугларашна болх уж, шой дерригача гулакхаша цар хьаь-хьох Коммунистически партиена дувтил-га йоаьшаш шаш тешаме хилар. Цлаь-кха а юха ца долаш, низ бола кулгашни кьона длаьха дегаш эшшачаьхьа дахар —

из я Советий мехкан кьонача тлехьен хьинаре девиз. Коммунистически партиен тлехьаьмаьх, шой дегаша кьаьбалдаь комсомольски путевкашка алхха ухк тлехьарча шерашка кердаца гишлонаш-кен эьри дадаца лавташкен а баькха, кьаьхегаш ба 700 эзар гаргга доброволь-цаш. Хлаьта хланз а, ССКП XX съезде решенеш кхоачаш а еш, шой беррига низ тлаьаьхитта коммунизм хьалтеша массаболча моттигашка балхаш деш ба кагийнах маьхкарийи. Цар хьаьйлог кердаца заводий корпусаш, хьаьльо электростанцеш, шахташ, домнеш, маршенаш, йодех машин-наькьаш, хьаьльо чуле ценош, юртбоахаман производств деррига доакьот длахо а дегладоладарна хьина-ре кьовсам лоаттабу. Итташ эзараш бола кьона патриоташ фермашка баьаб, животноводство сиха деглаьоагларна Иаламате колхозаштен совхозаштен новкостал дарна.

Балха тлара мукьа болча хана кагий-ча нахей маьхкарашен шой кулгаша хьаьльо керда клубаш, культурни дворе-цаш, стадионаш, парках, сквераш йокх, автомобиллий наькьашка гаьнаш йогл. Цар йоакхо ю, денгара ди массаза дала вай юртшан городашни, еррига вай сий-лахь-йоккха Дабхе хозагла хилара. Ди тлехь яьржаш латт ВЛКСМ 40 шу дызара сийна йола комсомольцийи кагирхойи социалистически яьх.

Коммунистически партиена гонаьха кхь а аьхагла кхотадалара, длахо а промыш-ленности, юртбоахаман низ болаш айбарна, Илмен культурен дегладоладарна, советски наьха хьал-торо хадданца лакх-дарна партиес оттаь йоккха программа

(Длаьодоладар 2-гича оагло тла).

Иван Георгиевич Гусев

В БОГАТЫРЕВ

ССКП обкоме

Курчалоевски районе СССР Лакхехарча Совете хоржамаш дарген Нохч-Палгйай АССР Лакхехарча Совете хоржамаш дарген кийчо яра

Цу гүлакха Нохч-Палгйай ССКП обком баъча соам тла белгалдыкка да, Курчалоевски партен райкомон раис-полкомон хоржаме участаш ший ханнахча влашгетха а агитпункташ хыййла а йа-шо я хилар. Харжархаша юкье болх барна 267 агитатор юкье эзав. Первични парторга-низаций секретариин агитпунк-тий заводующей семинар чакхыккыш. ССКП ЦК-с берригача харжархаша даъча Хайкарачало керда къахьгема хыйнар ккы а дукхгай айдаль-районе. Механизатораш тракторашта ремонт я а явкха, ккхашка балхаш де болабен-наб. Колхозашка дызга кийч-дад дладу фун юртбоахаме инвентарий. Колхозхой къовам лелаше а ба доахан йангара дахара гүлакха дика толамаш дахарна а бластий дладу ялат хьокхамаша дладерна а.

Ишта даде а, районе чоа-гла кхоачамаш гүлакхаш да хоржамаша кийчо яра. Партен райкомон первични парторганизацион пайд а эац, шера агитационни - про-пагандистски болх боаржарна йолча торонех. Агитпункт хлан а берриг юрта политиче-ски болх боаржарна лелаше моттигаш хиннаш, царех дхьа-йрашча гойтарча агитация кер-дакхьхаша, республикан про-мышленность, юртабоахам, культура дегларча а из длахо деглаахар шедла-ла а материалаш иц, на-гакха мара йиц хаттарий жопийи вечераш, харжархош-ка консултатеша къаст-къаста беседаш йиц, къаст-та кхалнахча, справкаш теля-столаш даш. Цхьаболча агита-тораш 100 а кхы дукхгай а болча харжархошта тлачогла-боб, пудуха селла боккха болх де пар низ дла а кхача. Партен райкомон первични парторганизацион кизига пайда эц наха юкье политиче-ски болх чоагларна стеной кеп йоаонахн газетин витри-нех. Цхьаболча нах баха мотти-гаша хланаша хьа радио а телефон а яц. Харжархой спис-каш отташ дла да язбеш нах биса а шераш харшахча язъе а моттигаш я.

Ишта обкома бюрос белгал-дакхаш, районе лекционни пропаганда яр мела хилар. Района хьалхале лелаше бол-лоша къахьгемашотта лекцион-докладаш нагакха мара ешац, цу балха интеллигенци кхоа-чамболлаш юкьеэзаш. Ишта културпросвет учреждениша а боаржарбаб харж а р х о й йаалабар болх, клубашка худ-ожественни самодельность влашгетхаша, чакхвоахаш иц салоташа вечераш а кхьдола дукхаша нахацара гүла-кхаш а.

Агитационно - пропагандис-ски балхан социалистически

яхан цленхотштар кхоачам-боацараш хила тарденнад, пар-тен райкомон хоржаме кампане-на юкье бокьонца хила езаца тайпара профсоюзийи комсо-мольскин организацион, культу-ран учреждениш, кеп йоауэв юкье ца озарах, агитационни-пропагандистски балха чулоа-цама уйла еш ца хилараш, лек-торашта, докладчикашта, агит-таторашта де дза новкостал цу дарахн царна инструктор во телараш.

Обкома бюрос декхарила яй Курчалоевски ССКП рай-комон райполкомон белгалды-ха дола кхоачамбоацараш дла-даха, деррига планах чакхдаха дза организационни наха юкьеца политический балх-хн гүлакхаш де, цунца бер-ригача харжархаша хоржамаш-ка дакъа ладар йаалаш, хур-долаш — йоахе йиц йоацача коммунистий парти боацарийи блока кандидаташта цар шой кхадж тоссарболлаш.

Райкома а первични партор-ганизацион а тладилал йоац-аца хана агитпункташ хор-жаме участаш кийчелга йистедакха, эшача оатхалаш-ла, литератураша, гойтарча ани-таш хламаша, еригача агитпункташ справкаш стол-лаш влашгетхаша, массайолча хана лекцеш, докладаш, бесе-даш, консултатеш е, произ-водствен хьалха латтараша влашгетхаша де, хаттарий жопийи тематический вечераш, художественни самодельность-стан концерташ, документаль-ни фильмыш хьокха.

Агитатораш дукхгай хилий-та беза, каст-каста а еза царна семинараш инструкторни сове-шашеши, хлара дийнах царна гю деш, харжархой бахача моттигаша цар бу болх нийс-сеш а цунга хьокхаш а хила де-за. Къасташа уйла тлажхит а еза, хоржамашка дукхаша кхадж тоссаш болча къонача харжам-хотеш кхалнах юкьеца болх тоабарна. Агитационно-пропа-гандистски балха кертте-ра чулоацм хила беза, ССКП а Конституци, СССР а НГАСР а, Лакхехарча Со-веташа хоржамаш дара поло-женеш, СССР а Лакхехарча Совете юбилейни сессен мате-риалаш, берригача харжархош-ка ССКП ЦК-с даъ Хайкарал дика дладовышаш.

Бахача наха кхоарга йовзйи-та еза Коммунистический партен чурен арахьарен политика, вай мот деглабар йтогехи хьалга хулаха 15 шера из деглабала-бараш ССКП-с отташ перспек-тиваш юзйи еза, шера дла-хьокха дза Коммунистический партеси Советский, правительст-вош мишта дика гүлакхаш ка-рах а дуваш кхоачашьй дла-лаха хоржамашка шомш тлаица программа.

Партен райкома тладилла да еригаш нах баха моттигаш гой-

тар агитационца йизза йаашт-яр, колхозашка массайолча ха-на пенгазеташ арадахар, хла-ра юрта газета витринаш отга-елга, културпросветуеждениш болх дикх белга, хлара клубе агитбригадаш хилар йаалаше, клубашке йза-читальнешке лекцеш, докладаш, беседаш ел-га, художественни самодель-ность хадданза лелаш, нох-чийи глалгйай къама кагйиша юкье а озаш. ССКП райком декхарила я районе лекцион-ни пропаганда шера йоаржае, лекцеш докладаш еша, пар-тийни а боахам а актив юкье-за. Докладашке лекцешке глалгйай дикхеташ еза советски хьалха деррига дунен историче-ски лархлал болта католанаш, социалистический строй капита-листический чул толашаг а хил-лар, Советский Союз халксий сийлах-докладаша дотгилен лархлал, советски демократи-зацион, советски хоржаме систе-мани принципаш, Нохч-Палг-йай АССР экономикен культу-рен длахо айярна партеси пра-вительствоси еш йола йоакхо длахошаш.

Района партийни организа-цен лархлалмег а дола декхаш да, СССР а Лакхехарча Со-вети Нохч-Палгйай АССР Лакх-ехарча Совете депутата длахо коммунистий парти боацарийи блок оттабаш кандидаташ харжарна шера агитация йоар-жар, депутата длахо кан-дидаташ харжархой влашгет-хаша хилар йаалаш моттигаша соб-ранеш яра дика кийчо яр, уж дика чакхьхаш. Цунца цхьана, партен райком, райсплком, первични парторганизацион дек-харила я хоржаме комиссий болх дика лелар йаалаше, хла-ра харжархошча маца а мича а хоржамаш хул длаха, бер-ригача харжархошча кхадж тос-силга йаалаше. Хоржамаш ху-лаха дийнах влашгетхаша наха сакьдерм бар, художе-ственни самодельность хил-литар, кино, спортивни лова-раш оттадар.

Бувзма управлене (нов. Мельниченко) тладилал Ишхан-Юрти Кошкельдин йаха юрташча радио йиллар-на района новкостал длаха.

Организационни наха юкье-ра политический болх чоаг-лар ларлаша длахо района къахьгемашотта производственни политический хьинар айдлар йаалаше длаха.

ССКП райком декхарила я хоржаме кампане юкье эза мел болта пропагандаш агит-татораш шомаша карагидан-нор чоаг а даъ, хоржамаш йистедакхаш дукхаш а баха-ча наха юкье политический болх ца соабеш длахо лелаше, деррига боахам-политический гүлакхаш вахарчух чакхда-харна хьинаре къовамшой а хинна длаоттаргболлаш.

Хоржамаш дара кампанес шомаша хьалхашка оттадаш сийлен декхаш кхоачашдар-на безамца болх беш ба Гроз-нерча мясокомбината агитато-ры нов. Белова Раиса хьалха-ленца.

Чоаг дика тоаяш цар шой агитпункт, безаме деша дог доаг а сов хоза цу чу хил-ларца. Агитпункт, дукхаш хор-жамий материалаш тлаишаш дола кинжаш, журналаш, мас-са тайпара газеташ да, радио-ла, радиоприемник я, гобак-ка пенех хьалдйит доах дукхаш портреташ.

Хлара денна сайриша 5 са-хьат дашла харжархой хул агитпункте. Дукхаша йоацаш цига йийшар берригача хар-

Шалажи. (Подгортное) яхаца юрта гавна йоацаш ул Ахчой-Мартановски райпрокомбината № 1 йола хуна участок. Пилотматериал а кхьйола ху-на материал а кийчеш бал-хаш ду участке. Болхлой кол-лективно тлаишаш шой участ-кан хьалхашка квартала план хоржамий дт лакхочаш кхоа-чаш а, планал совг а 200 кубометр пилотматериал кийчеш аяна.

Цул совг а хлара болхлой тлаишаш хлара денна 120 про-центал локхьа лозаш шой балха боарамаш кхоачаш длаха.

Из декхар кхоачаш а деш ГАЗ-51 яхаца автомашина шо-фер волча Шахтматирова Суь-на 13-14 километр халача аялехи орехи тлех а йоахаш ху хьатлакухаш ший дий-нахара 5,8 кубометр йола норма 160 процент кхоачашь, хьалша ший машина лартла доал а деш цахадаш цунга болх а байт.

Супьянал тлехьа висад ЗИЛ-5 яхаца машина тла болх беш ший дийнахара 6,85 кубометр йола норма 10-10,5 кубометр кхоачаш еш волча Корниенко Григорий а.

Цхьакхьа а холонах блу ца къажаш, дийи бийсеи ца къов-саш С-80 яхаца трактора тла

болх беш ва тракторист Якусе-вич Константины, чокировщик (прицепщик) Григорьев Кирил-ли. Цар дийнахара норма 9 кубометр мара яц, бакьда, 25 — 27 кубометр ху хьатла-м увз цар хлара денна.

Эльбукоров Дебри 60 шу гаргта ха йолаш вокха саг ва, хьалша а дика толамаш Доахаш пилорама тла ху хьатла увзаш трелевничкал болх бу цо, нор-мал йоаг а 7 кубометр метел-тел 12-13 кубометр хенаш хьалша а увзаш.

Дика балха хьокхамаш до-лаш ба цига моторист Салти-ров Ахьмади, ху тедаш бола Джамадиеви, Цыганови, Мо-тусови, тайп-тайпара балхаш деш бола Мусаджиев, Хусе-ни, Мадагов Ахьмади.

Барт-тайна, цхьаога йолаш, къахьгема дисциплина дика йолаш из болхлой коллектив хиларо кхы а дукхгай низ лу-цирло шойи производственни план а шомш СССР а Лак-хехарчен НГАСР а Лакхехар-чийи Советий хоржамий ден сийна тлаишаша декхаш а кхоачаше.

Шеко яц № 1 йолча хуьн участка болхлой хьалхале ле-лериин коллектив дикача а тлех дикача а хьокхамаша хоржамий дента кхоачаргх-на с. котиев.

Квартальни план—20-ча марта

16-ча марта СССР а Лакхе-харча Советий а Нохч-Палг-йай АССР а Лакхехарча Со-вети на хоржамаш дола ден-на сийленца дукхалбоа чоа-гла дегаш айденна къахьгема ба Грознерча консервни завода болхлой. ССКП Центральни комитет берригача харжар-хошка даъ хайкарал дуваш йолча собранешка хлара пехан коллективно керда социалисти-ческий декхаш тлаишаш.

Январь бетта продукци ара-хьарча план заводо 128,6 про-цент кхоачашь. Хланолех а хуагудаданараша бакьду коллективно февраль беттара план кхы а дикаг а кхоачашь-ерг хилар. Тлаишаша соци-алистический декхаша лар-

хьалха йола квартални план, хоржамий сийна социалисти-ческий хьа а йоржаш, ханал хьалха — 20-ча марте кхоа-чаше лархл а коллектив.

Ух тлехьарча хана балха овсарал дика сойбоакхаш йола 8 рационализаторски предложениш пунна болхаша, царех 6, производстванна чоа-гла пайда а болаш, балха юкье йоаляш я.

Векерий санна Барттайна къахьгема ба заводо эрши, глалгйай, нохчий, кхьча кая-мий бола нах. Дикача балхоча-ца белгалболаш ба: В. А. Бе-решпалов, А. И. Анпилов, А. А. Чаккиев, ишта дуккха кхьбараш а.

ХАСМАГОМЕТОВ.

Грознерча мясокомбината агитпункт

Хоржамаш дара кампанес шомаша хьалхашка оттадаш сийлен декхаш кхоачашдар-на безамца болх беш ба Гроз-нерча мясокомбината агитато-ры нов. Белова Раиса хьалха-ленца.

Чоаг дика тоаяш цар шой агитпункт, безаме деша дог доаг а сов хоза цу чу хил-ларца. Агитпункт, дукхаш хор-жамий материалаш тлаишаш дола кинжаш, журналаш, мас-са тайпара газеташ да, радио-ла, радиоприемник я, гобак-ка пенех хьалдйит доах дукхаш портреташ.

Хлара денна сайриша 5 са-хьат дашла харжархой хул агитпункте. Дукхаша йоацаш цига йийшар берригача хар-

жархошка Советский Союз Коммунистический партен Цент-ральни Комитета Хайкарал дуваш лекци.

Хлара денна агитпункте де-журнеш ба харжархошта а агит-татораш а ца ховш дола хламах уж длакхеташе.

Цу агитпункте белгалбаына дика болх беш ба агитатораш нов. нов. М. Озиеви, Р. Бело-ва, Голонини, Н. Дмитриеви. Цар харжархошта дайовзйи-тай хоржамаш дара положени, керда хоамам.

Ишта харжархошта тоам беш цар салом дика вла-шгетхаша лелаш Грознерча мясокомбината № 7 йолча агит-пункто ший болх, пудуха мас-саза а дукхаш нах хул цига.

Квартальни план ханал хьалха кхоачашь

Вай Советски мехка цленов, юрта боахам Гирсаш хьалдар-шера доаржаде, аяна пар-теси правительствоси баъ со-сам хьал а лозаш «Грознеф-тезаводсторая» треста СМУ-2 йолча коллективно хьалхарча квартала план 16-ча марта кхоачашь тлаоацмаш дир.

Коллективно шой декхар ха-нал хьалха кхоачашьдерг хил-лар теша мегаргва январь бет-тара балха план цар 118 про-цент кхоачашьарца.

СССР-ен Нохч - Палгйай АССР-ен Лакхехарча Совет-ташка хоржамаш хулча дер-ригача адамий дезаца ден сий-на 16-ча марта СМУ-2 йолча коллективно даъ тлаоацмаш да.

1958 шера хьалхарча кварта-ла план 16-ча марта кхоа-чашь;

Строительно-монтажни балха ший мах лохе бакхаршен стройматериал кхоаршен раци-онализатори предложениш юкье а кхулаш планах лерхл-чул совг а 15 эзар сом пачча-хьалхенна пайда бала;

Грозне Новая катаяма яха-ча моттиш шийша дезал чухов-шарболаш керда цо цла хьал-де а ишта кхы дла а.

Хланзале коллективно дуккха

а доладьча балхех пхьадараш иште даына а, доладш лат-таш а да. Катаяма яхаца юрта шийша квартира йола кхо цла де дезаца «шой кулгий мето-даца» дит цла даъ болла лерхл цар февраль бутт бовиш. Ишта Андрейская долина яхаца юр-та «шой кулгий методаца» хьалде доладенна, лард елла а баына 10 цла шийша кварти-ра йолаш а 2 цла ийи квартира йолаш а да цар.

Болхлоша дика къахьге-ра дика болх а лел произ-водстве, — йоах парторганиза-цен секретара новкост а Лат-ковске.

Цо цераш яхар балха нор-маш тлехьохачаше болча нохчий кхалнахча: Барзукана, Пятламар, Дудаева Хутни, Солтамурадова Розни, малача нахча: хьалха а укхза болх беш хиннаца 6-ча разряда газо-сварщикий Лечиев Исропила. Амхадов Саловдига, 4-ча раз-ряда бетонщикий Магомадов Патни, Расаев Вахьи кхы дук-хьа барий а.

Ишта тлех дикача балха то-ламыш белгалбаына я ца Андорсовеи, Казарянши, Ас-таховей, Божко, Кузьминовен бригадаш а.

Республикански библиотеко дика гю ду хоржамаша кийчо яра

Хьалхара бйарахьежачо Чехова церах йола республи-кански библиотеке элмиго хетт. Цхьабакьда из уйла йох длачуваляча: цхьалхле йола, паргата дешара зал, йоккха кингохранилище, къаста або-немент, библиографический от-дел. Библиотека бокхьаца бал-лах дика тешадлу ух цифра-ца: книжкай фонд 374 эзар том, 16.700 дешархо, (царна юкье 400 сак нохчий глалгйай а болаш), дахача шера дешар-хошта дладенна книжкаш 457600.

Къаьста айбенаб библиоте-кан болх ухк дешошка. Библи-отеке кийчый хоржамий къахьгема йола тайп-тайпара книжин выставкш, беседаша, лекцеша, йола материалаш. Каст-каста боагла укхза агит-татораш. Библиотека болх-лоша массаза а гю ду царна бе-седана материал лаха, план оттае.

Доккха гю ду республикан-ски библиотеко юрташкарча библиотекахта шой болх хар-жара кампанеа бузаваша длабаша. Цулухьа районашка хьийтай методический пособиш, могадеша литературан лозаша спискш. Чакхьаынай библи-отеки болхлой шин кйран хин-на семинараш. Библиотекан болхлой каст-каста республи-кан районашка ух циггаша, библиотека йолча метте, цар-на практически гю дара дукха.

УСМАНОВ И.

Валови продукци арахьара цай-ахи норма

ССКП XX съезда исторически решенишка хьажжа, пачча-хьалхен планаш кхоачашьеш я Грозненски дукха комбинат. Доккхий толамаш дашал нов. Таймасханов С. Д. началь-ни волча убойни цеха коллек-тивни нов. Измайлов сьалхе лелаша доаду доахан лелаше-ца базан коллективни.

Балха боарм дика кхоачаш-бу нов. нов. Т. Дикаеви, Б. Брицаеви, М. Мединцови, В. Мачалови ишта кхьбараш. Царел тлехьабусаи баш кхьча цехашкара болхлой, ма-сала: дукх цлендеш йола нов. Долаковани, вевосчик вола нов. Цакаеви, цлоки тоаеца цехера нов. Магомадови дуккха кхы-бараш.

Комбината юкьеца болх ди-ка влашгетхаша хилар а цар балха овсарал лакхтеш хилар

а хьахьокх январь бетта план кхоачашьеш комбината коллек-тивно дахача хьокхамаша: Дукхий супродукташ — 154,2% маршан дар — 103,2% пирожнеш яр — 100,9% полуфабрикатий про-дукташ — 142,9% валови продукци — 149,3% котлеташ — 113,6% кхоачашьей цига.

Хланз 16-ча марта хулача СССР-ен Нохч-Палгйай АССР-ен Лакхехарча Советий хор-жамий сийна социалистический хьа а этта доккхий толамаш доахаш йоал комбината коллектив.

Барт тайна цхьа дезал санна хьинаре болх беш ба цига эр-сий, глалгйай, нохчий ишта кхьча къамех бола нах а.

М. ЦУРОВ

ТІАХЕХАМ

(Длахоадар)

Го баъ чубекараш Эрмалова го-вакха гүлбар болх юкье. Уж бер-риг кийи нах цхьахьа а тлаишаш-та саяна нийсбена нах а хинна длайттар. Эрмало мессанеа акир-веша бйарахьар, разь а хинна, те-шаша ахар по цхьахьа а аси-ла вац Борьейи санна, кийиш ба. Ма этта хурбац моастагаша акхьараша тлош... Тлакка дла а хо-вац, ахар по:

— Сатохалаш. Сабарделаш. Топаш етгиташ. Шоашта кйоралаша дла-гйорба шоана. Хьалгабаха-м длаш хурбац шоана цу совзаца жалеи, йаалаха хьайа, мотгьораша, вайна оарц длайттар. Цхьабакьда, гү-лакхаш харшодеш — къонахийи сан-ва, доврлг вай... бе герз а долаш. Эрши Вожко а вийнаца, цар вайк къахетам бербоа аяна цхьаннаца а хета йиш иц Из бусуло са ве-це а, Дала геш долаш цуна, на-гакха санна тахан са топ кхосса езац хула, этгара хьалха тоха топ цун пхьена тохарга эц.

Оаха а из деглаш — дег чуря хьалхараш из Атеб.

— Хьалта хланз кийчурлг вай... аяна хьалхар из новкосташа. Нувараш тла а текха, гораш подла-ла цу хьалхар. Коа налараша дла-кхерца цленешин, подвала кораш-кен кийленаш оттайи, авта оаг-роахья ялчача магазина чуря цхьа-кхаш сак чубоаглароацаш, бала тла ш саг хьалхар. Хьалта на хьалхаш дог чудеш дн длайттайа хьалхар.

Йаалаха оарц долаш длаш. Го баъ чубоахча нах дерригача дунеш-на а бишеннаб аяна хеталора. Кхерам боккхгай тластаса герт-аш, юмалда а телаш корех топаш заллах чутта бобелар.

Топаш лалгьлар кизига ха-йаннаца йола. Юкьера а топаш гертара сайар.

Тамашийна сатем эттар майдане а цунах йоахкаца улмаш тла а.

на йоаланд, из хлама масса тай-пара длаш бобелар уж. Кьайла-га араволаца моттиге глалча а ба-ына, глалгйай длабаша аяна ха-бар арадахар... Дикга са кеш-таш бараша йоахар, го баъ чубоа-хча цар патронеш яц.

Гулбена нах болаш-болаш хьа-кхерца а баына, го лавла латча-кашаша лелаша, цар тлаишаша новкостал дла гертш, царна хьа-ламаш де а шой уйлаш юва а бо-белар. Цхьабараш, шой майрал гойта санна, кхераме лолаше, го-баыца цлен юкье глалча тлех булар.

Цхьабакьда из дича а, цлагара ймад йацар.

Го лавла латча казакашка хил-рий кхарацаша шомаш хьалхар, ка-рара-кара эшаш, молаш чакхьараш шомаш.

Цхьабарашта дага декар го баъ чубоахчийи корашта а коа а грав-таш чутта.

Хланзех а доахарой бар цу цла-га. Чутхьаца бобом Оалмакара цхьа-зламга саг а вийнавар.

Делжигийи, мурашша, йиш хилар долаш, юва тлара тлаишаша бо-лаш, коа ариншар эшара хьалха-йишаша сага дакъа, ферт кил тес-са, ло а дилла, мурашгара глал-хаша, дакъа-ламаз дур цар. Ламаз деш латтарий юкье-юкье аяца дш а хозар, гашыара доагаша илде ош санна.

Шалга цамька а тата дашар, бомба шокхаша санна. Цхьабакьда, ламаз доахашар хьанне а. Хьалта ламаз лавлашаша тлаишаша, Бар-кинхоаглар вочкаг а волча во-лаш — Берса Эрмалогин Атабегеи халаша алар.

Цун фу уйла я-м хан сона, цхьабакьда, вайна оарц доагаша моттш сона, а цунга кхочар-длаш на новкосталга, хьаеца беца а мот-таш, хьалта кхалсар санна кара а ваха, вала уйла а яц ал.

— Хланз уйла а бакьду, — алар цунга Эрмалов, хьалта не поддала цу а вайна, цхьан коря юкье кий-ле а лавлар. — Дала аятуца бок-кхаша болх тлом ба бича барбоа-наш бол, царна длавошаша дла-лаш бол, цхьабакьда, из деррига гүлакхаш чоаг а зуви, цун уйла еш вар Эрбер, кьанарна тламоахо-тлехьара аянаца дешаша кхоарг а уйла яйтар цунга.

Цу хана, го лавла бадлараш ата-ка е, топаш а еттиш, цлагара шоаш-та лав на дундаш, цу на ховш ке-ра а кхераш, тлабобелараш цхьа-бараш — «ура!» — аяш цола а хьекхаш.

— Длаишаша цхьахьа пхо гула-ца, болмашаша, — цлола тегар Эр-малов. Этгара хьалха топ вожийтар Берсаз. Ший корий йархача бйа-лашца цхьахьа тоа а денна, соабеш

32K92 № 1266